

sante per Hispaniam dira revolutione, alia contra capellanas etiam collativas lata est, quam Ecclesia nec probavit nec probare potest (1) quamvis de facto obedire coacta fuerit.

—Quid ergo dicendum his qui ex dicta lege bona capellaniarum tenent?

R. 1.º Eos ex conscientia debere absolutionem petere et ordinariorum iudicio sistere, qui scient quid faciendum sit, nam si capellaniam tenuis redditus sint, ex Bulla *Apostolici ministerii* supra in hac ipsa Lec. citata (art. 8.º) tamquam pia legata poterunt etiam foeminis ab Ordinario conferri.

2.º Onera foundationis levare, nam hoc et civilibus posterioribus legibus jubetur (2).

—Durus est hic sermo?

R. Durius est condemnari in Divino iudicio.

—Quis hodiernus quaestionis status?

R. Ex Regio Decreto lato anni 1852, Capellaniam collativam patronatus tam activi quam passivi, et nondum alienatae, Ecclesiae restitutae sunt: anno vero 1855, iterum revolutione grassante, lex spoliatoria 1841 noviter instaurata fuit. Sedatis tumultibus gubernium tandem foedus hac de re cum Sancta Sede inere voluit, iter arripiens rectum, a quo toto saeculo, et per Carolinas leges, deviarat. Unde, revocato decreto anni 1855, in litibus super Capellanas supersedere iussum est (3), donec cum Sancta Sede conventio

(1) «Los bienes de las capellanías colativas á cuyo goce están llamadas ciertas y determinadas familias, se adjudicarán como de libre disposicion á los individuos de ellas etc.» (Art. 1.º de la ley de 1841.)

(2) La adjudicacion de los bienes se entenderá con la obligacion de cumplir, pero sin mancomunidad, las cargas civiles y eclesiásticas á que estaban afectos » (Ib. art. 11 y último).

(3) Art. 1.º «Se suspenden los efectos del Real Decreto de 5 de Febrero de 1855 por el que se restableció la ley de 19 de Agosto de 1841, sobre Capellanías colativas de patronato familiar activo y pasivo y demas fundaciones piadosas de igual clase.»

Art. 2.º «Quedan en suspenso los juicios y reclamaciones que penden ante los tribunales civiles y eclesiásticos, así respecto de la division ó secularizacion de los bienes comprendidos en dichas fundaciones y Capellanías, como sobre el derecho á suceder en ellas; y hasta nueva providencia no se admitirán en lo sucesivo demandas de esta clase.» (Real Decreto de 23 de Noviembre de 1856).

fiat, quae adhuc a decem annis sub iudice est, ex inconstancia rerum nostrarum publicarum.

—Quid de Capellaniarum oneribus Noviss. Concordia?

R. «Regium gubernium quoad suarum partium est, salvo caeteroquin jure Dioecesanorum Praesulum proprio, necessariis adhibitis providentiis efficiet, ut illi quos inter bona ad Capellanas piasque fundaciones spectantia distributa fuerint, caveant de mediis ad onera adimplenda ipsis bonis ad nexa.» (Art. 39.)

LECTIO LXXXV.

DE SACROSANCTIS ECCLESIIS EARUMQUE REPARATIONE.

—Quid de ecclesiarum decore Illiberitanum Concilium?

R. «Placuit picturas in ecclesiis esse non debere, ne quod colitur et adoratur in parietibus depingatur.» (Canon 36.)

—Ergo Illiberitani patres iconoclastae erant, vel saltem traditio antiqua imagines vetabat; ut protestantes asserunt?

R. N. Sed cum canones illi darentur persecutionis tempore, prohibebatur pingere *in parietibus*, nam imagines illae amoveri non poterant: non ergo prohibentur imagines mobiles, seu in tabulis seu sculptiles. Romae autem in catacumbis videntur picturae saeculi II; sed ea loca a gentilium invasione caute servabant christiani (1).

—Quid verius ex illo percelebri canone inferitur?

R. Jam ante pacem Constantini ecclesias publicas in Hispania fuisse.

—Quid vero in posterioribus canonibus?

(1) Duo sarcophaga quae in sacra ac veneranda *Sanctarum Massarum*, seu innumerabilium martyrum crypta, (vulgo *Santa Engracia*) apud Caesaraugustam servantur, saeculi IV sunt; et Illiberitano parum posteriora. In primo eorum B. Mariae V. Assumptio in caelum exhibetur, Deo illam manu capiente, ut adamussim declarat D. A. F. G. antiquitatum nostrarum peritissimus, in libro de his et aliis apud Hispaniam Christianis monumentis.

R. Ut ecclesia non dicetur cultui, quin ad illum sustentandum habeat. «Placuit ut quoties ab aliquo fidelium ad consecrandas ecclesias Episcopi invitantur non quasi ex debito munus aliquod a fundatore requirant (1); sed si ipsi quidem aliquid ex voto suo obtulerint, non respuatur. Si vero aut paupertas illum, aut necessitas retinet, nihil exigatur ab illo. Hoc autem unusquisque Episcoporum meminerit *ut non prius dedicet ecclesiam, nisi antea dotem basilicæ et obsequium ipsius per donationem chartulæ confirmatum accipiat*; nam non levis temeritas est, *sine luminariis vel sine sustentatione eorum qui ibidem servituri sunt*, tamquam domus privata ita consecretur ecclesia.» (Canon 5.) Vide etiam de hoc canone supra citato, Lec. LXXVIII, fol. 383.

—Quid de hoc notabili canone?

R. 1.º Vocem basilicæ ibi usurpari in sensu lato pro ecclesia qualibet consecrata, et etiam ampla et decorata, prouti solebant esse etiam in Hispania basilicæ prophana quæ et congregandæ curiæ, et forensibus controversiis, et negotiatorum contractibus aptæ ut plurimum erant.

2.º Consecrationem tunc temporis necessariam in Hispania haberi, prouti et in aliis ecclesiis; nam benedictio tunc etiam, anno videlicet 572, non sufficiens videbatur.

3.º Hunc canonem a Gratiano citatum in vulgus evasisse (2) et frequenter apud Juris Canonici scriptores inveniri.

—Quænam ergo sunt ecclesiarum species?

R. Primo majores et minores: majores sunt cathedrales et collegiales insignes (3), et etiam quæ basilicarum honoribus donantur (4).

2.º Consecratæ et benedictæ: illæ solemniori ritu et non nisi ab Episcopo fit, crucibusque rubris duodecim signatis in parietibus, una vero in janua.

(1) Id est, ut consecratio fiat gratis et sine exactionibus,

(2) Causa 1.ª q. 2.ª

(3) Vide supra cum de Capitulis, lect. XXIX fol. 136.

(4) Non omnes cathedrales sunt basilicæ, nec talis honor tantum cathedralibus datur, quin etiam Matrili hic honor concessus est Ecclesiæ Deiparæ Virginis dictæ *de Atocha*. Basilicæ utuntur pro distinctione campanula portatili et balduchino in processionibus. De basilicis vero vide lect. LXXIV. Alias distinctiones etiam in Lec. LXIII, fol. 193.

3.º Publicæ et privatæ, in quibus tantum aliquibus personis ingressus conceditur.

4.º Sæculares et regulares.

5.º Liberæ et patronatæ.

6.º Inter patronatas aliæ sunt in Hispania patronatus Regii universalis, aliæ vero privati patronatus, seu familiaris sive alterius generis, quin etiam quandoque municipia ecclesias patronatas habent.

Harum vero definitiones et etiam antiquam formam describere nostri instituti non est.

—Quænam ergo ad disciplinam in hac re utilitiora sunt?

R. 1.º Localis immunitas.

2.º Profanatio et reconciliatio.

3.º Reparatio.

—Quid est ergo immunitas localis?

R. Hæc fertur ad inviolabilitatem: hæc autem non tantum in asylo consistit, ut vulgus credit, sed etiam in eo quod profanis usibus illæ non destinentur.

—Quinam sunt hi profani usus?

R. 1.º Sæcularia judicia et potius criminalia ibi habere.

2.º Conciones civiles et etiam collegia electoralia ad civiles curias indicere.

3.º Profana colloquia et confabulationes, quæ omnia jure communi prohibita sunt. (Cap. 2.º et 9 de immunit. in VI.)

—Quid de his S. Synodus?

R. «Ab ecclesiis vero musicas eas, ubi sive organo, sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur, item *sæculares omnes actiones* (Nb.) (1) vana atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, ut domus Dei vere domus orationis esse videatur ac dici possit.» (Sess. XXII, decretum de observandis et evitandis in sacrificio Missæ.)

—Viget ergo hodie immunitas localis Ecclesiæ?

R. Af. Et incunctanter quamvis hæc non semper in

(1) Nota bene in illis verbis *sæculares omnes actiones* comprehendi etiam ibi collegium electorale cogere, ut ex abusu et coactione inductum fuit aliquando revolutionis nostræ tempore.

debita veneratione et executione fuerit. Quod vero ad asylum attinet hodieum vix servatur, ut dicitur infra cum de pœnis et delictis (1).

—Quotuplici modo potest fieri profanatio?

R. Vel ex necessitate vel ex delicto.

Primo casu si ecclesia vetustate laboret et reparari nequeat, potest alienari, et in usus profanos non sordidos converti, erecta tamen cruce prouti supra lect. XLVIII, fol. 220, dictum est.

Profanatur etiam cum formam ammittit.

—Quomodo vero profanatur ex delicto?

R. 1.º Ob effusionem sanguinis.

2.º Ob actum sensualitatis.

3.º Ob inhumationem cadaveris alicujus extra Ecclesie communionem mortui.

4.º Ob indebitam destinationem ad usus sordidos.

Hæc autem juris communis sunt, et de illis nihil S. Synodus.

—Quid antiqui canones nostri de ecclesiarum reparatione?

R. V. Supra lect. LXXVIII, fol. 381, cum de patronorum juribus. Canonem 33, Tolet. IV.

Quid de ecclesiarum reparatione d. Synodus? v. pag. 583.

—Quid de ecclesiarum reparatione noviss. Concordia?

R. Regium gubernium «pari modo quæ sumptibus ad reparanda templa aliaque ædificia cultui addicta necessaria fuerint suppeditabit.» (Art. 36).

—Quænam hodieum viget norma ex posterioribus legibus?

R. Ex Regio Decreto lato die 4 Octob. anni 1861, data est latissima instructio ad expeditionem causarum in quibus sumptus reparationis templorum prævie expendendi sunt, quam hic inserere pro ipsius latitudine non licet.

In illo non tantum agitur de reparatione cathedralium, collegialium et parochialium ecclesiarum, sed etiam de aulis episcopalibus, seminariis et domibus ac ecclesiis tam virorum quam sanctimonialium.

—Quænam autem præcipuæ dispositiones?

1) Servatur tantum hodieum in statibus Pontificiis.

R. Sumptus reparationis dividuntur in ordinarios et extraordinarios. Ordinarii sunt illi quibus annuatim attendi potest reparationi cathedralium et parochialium et seminariorum ex art. 34 et 35 Concord. deductis.

Extraordinariis vero, præter hæc, attenditur etiam religiosis domibus, atque necessitatibus illis, quæ cum ordinariis mediis et etiam fidelium eleemosynis fieri nequeunt, qua de causa publicis sumptibus ex ærario facienda sunt.

—Quid erga Episcopales aulas?

R. Harum reparatio fieri potest, si ordinaria sit, ex redditibus vacantium, juxta art. 37 Concord. noviss. qui quidem sic ait. «Rata pars reddituum cuilibet mensæ Episcopali, pro tempore vacationis debita, deductis tunc emolumentis quæ respondeant œonomo, per capitulum ipso actu electionis Vicarii generalis deputando *tum sumptibus ad urgentem Episcopalis palatii restorationem* requisitis inter Seminarium Conciliare et futurum Prælaturum æqualiter dividetur.» (Art. 37).

—Quænam sunt præcipuæ dispositiones dicti Decreti?

R. In unaquaque Diocesi creatur cœtus (*comision*) ut ædificationibus vel reparationibus faciendis præsit. «Hæc, sub Prælati præsentia, constabit Decano cathedralis Ecclesie et alio canonico a capitulo designato, fiscali territorialis cancellariæ (*Audiencia*) vel promotori fiscali tribunalis, syndico municipali et delegato cœtus *comissionis* ad monumentorum custodiam præfectæ.» (Art. 4.º).

In locis ubi ecclesie construendæ vel restaurandæ sint cœtus subalterni designabuntur, in quibus locus datur parrocho; pro religiosis domibus vero illius superiori vel capellano.

Si sumptus 4,000 argenteorum (4,000 rs.) summam non excedant, vel ædificii architectura eximii meriti sit, Episcopus brevem descriptionem illorum faciet, audito inferiori architecto (*alarife, maestro de obras*) et cœtu prædicto, eamque Ministro Gratiæ et Justitiæ pro resolutione mittet.

LECTIO LXXXVI.

DE SACROSANCTÆ MISSÆ SACRIFICIO.

—Ecclesia Hispana sacrosanctum Missæ sacrificium a primævis propagatæ religionis temporibus habuit?

R. Af. Ita ut Hispanicus peculiaris ritus, qui huc usque in aliquibus ecclesiis nostris, ex Apostolica dispensatione, observatur (1), Apostolicus indubitanter sit, ex eoque non parvi momenti argumentum contra hæreticos et impios depromere licet, cum ille contineat in essentia quidquid latina Missa continet, et perperam ab acatholicis negatur.

—Quare dicitur mixtiarabicus sive *mozarabe*?

R. Quia quamvis a primo Ecclesiæ sæculo in Hispaniam inductus fuerit ab Apostolis Jacobo et Paulo, qui in illam adventarunt, ut fert pia et probata nostra traditio, vel ab Apostolicis septem viris

Missos Hesperiae quos ab Apostolis
adsignat fidei prisca relatio,

attamen ab Isidoro, clarissimo nostro Patre, correctus fuit et additus, unde *gothicus* dicebatur; cumque observatus fuerit usque ad finem sæculi XI annis videlicet in Aragonia usque ad annum 1071 in Castella et Toletum 1078 (2) mixtarabicus dictus est.

—Dolenda est illius relegatio ab ecclesiis nostris?

R. Doleri debet calumnia qua ab exteris detractoribus insectatus fuit, cum illum ritum purum et catholicum Sancta Sedes sæculo IX declaraverit. Non vero doleri debet ejus relegatio sæculo XI, facta enim fuit in obse-

(1) Ex Apostolico privilegio servatur hic ritus in aliquibus ecclesiis parochialibus apud Toletum, et in magnifico sacello, quod in Primatiali ipsa ecclesia Card. Ximinius Cisneros erexit. Servatur quoque in Capella Talabricensi, seu de *Talavera*, in claustro Cathedralis Salmantinæ.

(2) In antiquis memoriis monasterii Caradignensis (*Cardena*) legebatur. «Anno millesimo septuagesimo octavo, intravit lex Romana in Hispania.»

quium *uniformitatis*; unitas enim *in forma* plurimum confert ad *unitatem in essentia*. Hæc autem uniformitas tunc temporis necessaria erat. Quin etiam laudari debent nostri piissimi Tridenti temporis Episcopi, qui Breviarii et Missalis Romani libros a Sancto Pio evulgatos, *statim* et incunctanter acceperunt, quamvis haberent pro suis Diocesisibus recenter editos libros, quos magna cura et elegantia, pariterque magnis sumptibus, typis ediderant; quod catholicum et humilitatis exemplum non secuti fuerunt viciniore Episcopi, in exteris gentibus, qui etiam hodie dum utilissimam hanc uniformitatem acceptare recusant.

—Quid ergo de ecclesiasticis officiis antiqui nostri canones?

R. Constat ex Canone 5, Toletani 1, supra citati (Lect. LXVIII, fol. 335), officium in ecclesiis nostris fuisse *quotidianum*.

—Aliæ officii partes etiam quotidianæ sunt?

R. Af. Ait enim Tarraconense Concilium: «Ut omnis clerus die sabbato ad vesperam sit paratus quo facilius die dominico solemnitas cum omnium præsentia celebretur; ita tamen *ut omnibus diebus vespere et matutina celebrent*, (Nb.) quia desistente clero, quod est pessimum, comperimus in basilicis nec luminaria *ministrari*. (Can. 7.)

Item Gerundense (anno 517), «ita nobis placuit *ut omnibus diebus post matutinas et vespertinas oratio Dominica a sacerdote proferatur*.» (Canon 9.)

—Quid de Missæ celebratione hoc Gerundense Concilium?

R. «Ut quomodo in Metropolitana ecclesia fuerit, ita, in Dei nomine in omni Tarraconensi provincia, tam ipsius Missæ ordo quam psallendi vel ministrandi consuetudo servetur.» (Can. 1.º) (1)

—Hic mos in nostris ecclesiis ab Apostolica Sede probatus erat?

R. Saltem in Gallæciana provincia expresse constat: de cæteris plus quam probabile est. «Item placuit ut eodem ordine Missæ celebrentur, quem Profuturas quondam hujus

(1) Citatur ap. Grat. de Consecr. D. 2.

metropolit. eccles. Episcopus *ab ipsa Apostolica Sedis auctoritate suscepit scriptum.*» (Canon 4, Bracar. I.)

—Quid vero S. Synodus?

R. Plura de Sacrosancto Missæ sacrificio tradidit, quæ quidem plus Theologiæ quam juris canonici sunt. Quæ ad disciplinam ecclesiasticam attinent præcipue versantur:

- 1.º De ratione canonica ceremoniarum illius.
- 2.º De sacrosancta frequentique communione.
- 3.º De celebratione in lingua vulgari.
- 4.º Ne sacerdotes vagi celebrare possint.
- 5.º De celebratione in oratoriis privatis.
- 6.º De superstitionibus vitandis.

—Quas ergo rationes philosophico-canonicas adhibuit S. Synodus?

R. Fundantur in ipsa humana physiologia, «cumque natura hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli; propterea pia Mater Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quædam summissa voce, alia vero elatiore, in Missa pronuntiarentur, instituit. Cerimonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, vestes, aliaque id genus multa, ex Apostolica disciplina et traditione, quo et majestas tanti sacrificii commendaretur, et mentes fidelium per hæc visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc sacrificio latent, contemplantionem excitarentur.» (Sess. XXII, cap. 5.)

Unde canone VII definivit: «Si quis dixerit, ceremonias, vestes, et externa signa, quibus in Missarum celebratione Ecclesia Catholica utitur, irritabula impietatis esse magis, quam officia pietatis, anathema sit.»

—Quid de frequenti communione?

R. «Optaret quidem sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quoad eos sanctissimi hujus sacrificii fructus uberius proveniret: nec tamen, si id non semper fiat, propterea Missas illas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, ut privatas et illicitas damnat, sed probat, atque adeo commendat.» (Ib. cap. 6.)

Ideoque canone VIII definivit: «Siquis dixerit Missas in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, illicitas esse, ideoque abrogandas; anathema sit.»

—Quare «illæ quoque Missæ vere communes censi debent?»

R. Af. «Partim, quod in eis populus spiritualiter communicet, partim vero quod a publico Ecclesiæ ministro, non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad Corpus Christi pertinent, celebrentur.» (Ib.)

—Oportet Missam vulgari lingua celebrari prouti protestantes, jansenistæ aliique novatores jactitant?

R. N. «Etsi Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem; non tamen expedire visum est Patribus, ut vulgari passim lingua celebraretur. Quamobrem, retento ubique cujusque Ecclesiæ antiquo, et a Sancta Romana Ecclesia, omnium ecclesiarum matre et magistra, probato ritu, ne oves Christi esuriant, neve parvuli panem petant, et non sit qui frangat eis; mandat S. Synodus pastoribus, et singulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter Missarum celebrationem, vel per se, vel per alios, ex iis quæ in Missa leguntur, aliquid exponant; atque inter cætera sanctissimi hujus sacrificii mysterium aliquod declarant, diebus præsertim Dominicis, et festis.» (Ib., cap. 7.)

—Potest vero hæc declaratio fieri in lingua vernacula?

R. Af. Et patet ex verbis, Sess. XXIV, cap. 7, ubi jubet parochis ut «inter Missarum solemnias, aut divinorum celebrationem sacra eloquia et salutis monita *eadem vernacula lingua...* erudire studeant,» prouti supra lect. XLVI, fol. 214 dictum est.

—Potest latinus græco ritu, vel græcus ritu latino uti?

R. N. Et expresse prohibitum est in Constitutione S. Pii V, quæ incipit verbo *Providentia*, lata anno 1556. Latinus vero audiens Missam a græco orthodoxo dictam ritu suo satisfacit præcepto, similiterque græcus latinam audiens (1).

(1) Romanus Pontifex, cum Pontificaliter celebrat, duplici Diacono et Subdiacono assistitur, græco et latino, qui unusquisque et Epistolam et Evangelium suo idiomate canit, ut agnoscat eum et orientalis et occidentalis Ecclesiæ caput esse.

—Quid ergo de celebratione in lingua vernacula defini-
nivit?

R. «Si quis dixerit, Ecclesiae Romanae ritum, quo sub-
missa voce pars canonis et verba Consecrationis proferun-
tur, damnandum esse; aut lingua tantum vulgari Missam
celebrari debere; aut aquam non miscendam esse vino in
Calice offerendo, eo quod sit contra Christi institutionem;
anathema sit.»

—Licet Missas celebrare in honorem Sanctorum?

R. Af. «Si quis dixerit, imposturam esse Missas cele-
brare in honorem Sanctorum, et pro illorum intercessione
apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit; anathe-
ma sit.»

—Canon Missae continet errores?

R. «Si quis dixerit canonem Missae errores continere,
ideoque abrogandum esse; anathema sit.»

—Quis abusus in celebratione Missae prohibentur?

R. «Decernit Sancta Synodus, ut ordinarii locorum
Episcopi ea omnia prohibere, atque e medio tollere sedulo
curent, ac teneantur, quae vel avaritia, idolorum servitus,
vel irreverentia, quae ab impietate vix sejuncta esse potest,
vel superstitio, verae pietatis falsa imitatrix, induxit.» (Ib.)

—Quid de oblationibus?

R. V. supra lect. LXXXI, fol. 353.

—Quid de clericis vagantibus ac sine residentia stabili?

R. «Deinde, ut irreverentia vitetur, singuli in suis
diocesisibus interdicant, ne cui vago et ignoto sacerdoti
Missas celebrare liceat. Neminem praeterea, qui publice et
notorie criminosus sit, aut sancto altari ministrare, aut
sacris interesse permittant.» (Ib.)

—Contra superstitiones aliquid decernit?

R. «Postremo ne superstitioni locus aliquis detur edicto
et poenis propositis caveant, ne sacerdotes aliis quam debi-
tis horis celebrent, neve ritus alios aut alias caeremonias et
preces in Missarum celebratione adhibeant, praeter eas quae
ab Ecclesia probatae ac frequenti et laudabili usu receptae
sunt.» (1)

(1) Quo casu consuetudines sint proscribendae ut pote contra-
riae Caeremoniali Romano, quando vero servari possint in Hispania

—Quid de oratoriis privatis?

R. Ea in sequenti lectione require?

—Quid de musicalibus strepitu et abusibus?

R. V. Supra Lect. LXXXV, fol. 419, quae continuatim
in eodem capite sequuntur.

—Datur exemptio contra ordinarium has aliasque irre-
verentias corripienti?

R. N. «Haec igitur omnia, quae summatim enumerata
sunt, omnibus locorum ordinariis ita proponuntur, ut non
solum ea ipsa, sed quaecumque alia huc pertinere visa fue-
rint; ipsi pro data sibi a sacrosancta Synodo potestate, ac
etiam, ut delegati Sedis Apostolicae, prohibeant, mandent,
corrigant, statuunt; atque ad ea inviolate servanda censu-
ris ecclesiasticis, aliisque poenis, quae illorum arbitrio cons-
tituentur, fidelem populum compellant: non obstantibus
privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetu-
dinibus quibuscumque.» (Ib.)

—Possunt celebrari duae Missae ab uno Sacerdote eadem
die ex necessitate?

R. Ad hujus difficultatis resolutionem praee oculis ha-
bendum est Rescriptum Benedicti XIV Episcopo Oscensi
datum, die 16 Martii, anni 1746, ubi resolvit «non esse ite-
randum die festo sacrificium si parochus alias Sacerdos ope-
ram suam navare possit, etiamsi catechismus eodem die
fideique mysteria populo explanari debeant» (2).

ex Apostolico indulto, vide ap. Jacobum Pignatelli, t. 4, consult. 93,
nam Sacra Rituum Congreg., ad instantiam omnium ecclesiarum
Hispaniae, definivit die 11 Junii, anni 1605, nec ipsum librum Cere-
monialem Episcoporum *immemorabiles et laudabiles* (Nb.) *Ecclesiae
Hisp. consuetudines tollere.*

(2) Probat autem doctrinam de facultate largienda ab Episco-
po praecipue ex Concilio Limano a Sancto Thoribio habito, anno
1592, quem magnis laudibus extollit. Loquitur etiam de praxi ce-
lebrandi tres Missas in die commemorationis omnium fidelium de-
functorum ex praxi ecclesiarum Aragoniensis regni.